

Näringsdepartementet
Avdelningen för bostäder och transporter
Enheten för plan-, bygg- och bostadsfrågor
103 33 Stockholm

Sollentuna 2018-06-18
Handläggare: Anna Werner

Diarienummer: N2018/01263/BB

Remissyttrande över SOU 2017:99 Effektivare energianvändning (N2018/01263/BB)

Förbundet har ombetts inkomma med synpunkter på betänkandet *Effektivare energianvändning (SOU 2017:99)* från Utredningen om energisparlån (Dir. 2016:68 och Dir. 2017:89).

Våra främsta iakttagelser under läsning av betänkandet är:

- Förslaget gynnar ensidigt ägare av flerbostadshus och lokaler
- Betänkandet bygger på idén att energieffektivisering måste innebära att pengar spenderas
- Utredningen är medveten om rekyleffekten men bortser från den
- Utredningen har inte insett att ROT-avdraget är ett beprövat och välfungerande system som det går att bygga vidare på
- Förslagen om ensidigt stöd till ägare av flerbostadshus och lokaler kommer göra det ännu svårare för småhusägarna att hitta hjälp till rimligt pris för renovering av sin bostad

Bakgrund – grundläggande problem?

Regeringen vill få till stånd en ökad energieffektivisering i bebyggelsen för att underlätta omställningen till ett energisystem baserat på förnybar energi. På flera ställen i betänkandet står det att det därför är av avgörande betydelse att renoveringstakten av det befintliga beståndet ökar. Det är idag i de flesta kommersiella läger lättare att få gehör för *mer* användning av resurser än för *mindre*. Men i många fall kan en minskning av resursanvändningen också ge en stor energieffektivisering. I betänkandet står på ett ställe till och med att det "grundläggande problemet" är bristen på energieffektiviserande investeringar. Ja, det stämmer kanske för de företag som säljer renoveringar.

Det finns i betänkandet inte särskilt många källor till Utredningens andra axiom; att det går att energieffektivisera väsentligt mer om de energieffektiviserande åtgärderna utförs i "paket" istället för var och en i sig. Detta är såklart korrekt ibland, men en separat enskild förändring kan också leda till stor effektivisering. Som husägare lär man sig att jobba på alla

fronter. Den bästa energieffektiviseringen är den som faktiskt genomförs. Och det är lättare att genomföra en mindre åtgärd än en stor.

Vi håller med om att det är enklare att genomföra energieffektiva lösningar när man ändå gör ett ingrepp i sin fastighet, men vi menar att om man inte planerar ett större ingrepp är det inte alltid samhällsekonomiskt (eller ur energieffektiviseringssynpunkt) mest intressant att renovera bara för att samtidigt kunna energieffektivisera. Att spendera mer pengar är inte alltid lösningen på ett problem.

ROT-avdraget bästa idén hittills

Det är märkligt att Utredningen skriver (sidan 19 och sidan 133) att ROT-avdraget är ett "administrativt enkelt system", men sedan menar att det vore "administrativt olämpligt" att bygga vidare på det.¹ Vi har svårt att förstå varför ett enkelt system skulle bli tungt att hantera bara för att man bygger vidare på det? Är det bättre att bygga vidare på ett administrativt snårigt och tungrott system? Eller att införa ett nytt, parallellt system?

Det hade i sammanhanget varit naturligt att föreslå ett utökat ROT-avdrag för ägare av småhus, men betänkandet menar att det skulle vara svårt att förena en sådan lösning med den så kallade fakturamodellen. Dock förklaras inte varför detta skulle vara svårt. Det hänvisas inte heller till någon utredning som visar detta.

Ägare av flerbostadshus och lokaler gynnas

Istället vill Utredningen se ett stöd till ägare av flerbostadshus och skollokaler (och en statlig kreditgaranti för lån till flerbostadshus på svaga bostadsmarknader).

Ramböll har utrett betänkandets förslag. De menar att kostnaderna för förslaget överstiger nyttorna. Detta bemöts i betänkandet med

- att diskonteringsperioden som Ramböll använt, 20 år, är för kort. Vi menar att det tyvärr är, särskilt med beaktande av den kvalitet byggbranschen erbjuder, en realistisk diskonteringsperiod.
- att de positiva effekterna i form av bättre inomhusmiljö inte är med i analysen. Vi menar att effekterna på inomhusmiljön tyvärr går åt bägge håll (och att husägaren själv håller reda på dessa effekter, särskilt om det är en fastighet för eget boende).²

Rekyleffekten

I betänkandet refereras till en rapport från 2011 som visar att den direkta och långsiktiga effekten av effektivisering av bostadsuppvärmning (som ju är just ett sådant område för energieffektivisering som betänkandet utreder) är 10-30 procent i Sverige.³ Resten äts upp av rekyleffekten; det ekonomiska överskott som skapas av ökad energieffektivitet används till

¹ ROT-avdraget infördes år 2008. Sedan år 2016 är ROT-avdraget maximalt 30 procent av arbetskostnaden, mot tidigare maximalt 50 procent.

² Byte till energieffektiva isolerrutor i fönstren visserligen ge högre termisk komfort men också leda till sämre dagsljusinsläpp, vilket påverkar välmående, prestationsförmåga, med mera. Många ingrepp påverkar det antikvariska värdet som också påverkar inomhuskomforten i vidare bemärkelse, osv. Om inte annat kan hög konsumtion av energieffektiviserande renovering ge ångest över de stora kostnaderna, åtminstone om man själv betalar.

³ Konjunkturinstitutet, Broberg, Rekyleffekten Är energieffektivisering effektiv miljöpolitik eller långdistans i ett ekorrhjul? Specialstudier nr 28, 2011.

något som också genererar en energianvändning. Det är inte alltid ens säkert att det blir någon ”energieffektivisering” i slutändan om hänsyn tas till denna effekt.

De som inte skött sin fastighet ska få bidrag?

I betänkandet står att flera utredningar visar att det finns ett eftersatt renoveringsbehov i flerbostadshusbeståndet. Om problemet är att ägare av flerbostadshus inte underhållit sina fastigheter är det fel att belöna dem med subventioner för att (under förvärdning att de energieffektiviserar) göra det som varje fastighetsägare ändå ska göra. Det ingår i rollen som fastighetsägare att ta hand om sin fastighet.

Åt Utredningen har Sweco beräknat energieffektiviseringspotentialen mätt som ingenjörspotentialen⁴ för flerbostadshus till 11 TWh och för småhus inklusive fritidshus till 11 TWh. Ändå landar betänkandet i idén att endast ägare av flerbostadshus ska erbjudas subventionerade ekonomiska incitament för att energieffektivisera.

Avslutningsvis

Det föreslagna ensidiga stödet till ägare av flerbostadshus kommer göra det ännu svårare för småhusägare att hitta hjälp till rimligt pris för renovering av den egna bostaden.

Vi menar mot bakgrund av allt ovan att det bästa vore att återställa de tidigare nivåerna för ROT-avdraget. Det systemet

- gör att vanligt folk får behålla mer av sina egentjänade pengar
- gör renoveringsarbeten mer lättillgängliga för gemene man
- skapar arbetstillfällen
- gör svarta jobb vita (svartjobb ger inga skatteintäkter, skapar osäkerhet både för köpare och säljare och är olagliga), dvs skapar skatteintäkter
- tar bort skattekilrar; ger mer tid för familjer att umgås istället för att snickra

Inom ROT-systemet finns goda möjligheter att genomföra energieffektiviserande åtgärder.

En idé som tidigare framhållits är att vissa åtgärder skulle kunna berättiga till en högre subvention (ett högre ROT-avdrag) än nuvarande 30 procent av arbetskostnaden. En annan att vissa materialkostnader skulle kunna ingå i underlaget för ROT-avdraget. Betänkandet menar dock att (sidan 214) en sådan ytterligare detaljstyrning i ett fungerande regelverk tenderar att öka den administrativa bördan och snedvrider marknadens funktion. Det låter korrekt, men gäller väl alla styrmedel? Vi ser inga skäl att ägare av flerbostadshus som misskött sitt bestånd ska premieras framför skötsamma ägare av en- och tvåfamiljshus.

VILLAÄGARNAS RIKSFÖRBUND

Gunnar Jansson
Förbundsdirektör

⁴ Den samlade tekniskt lönsamma energieffektiviseringspotentialen.